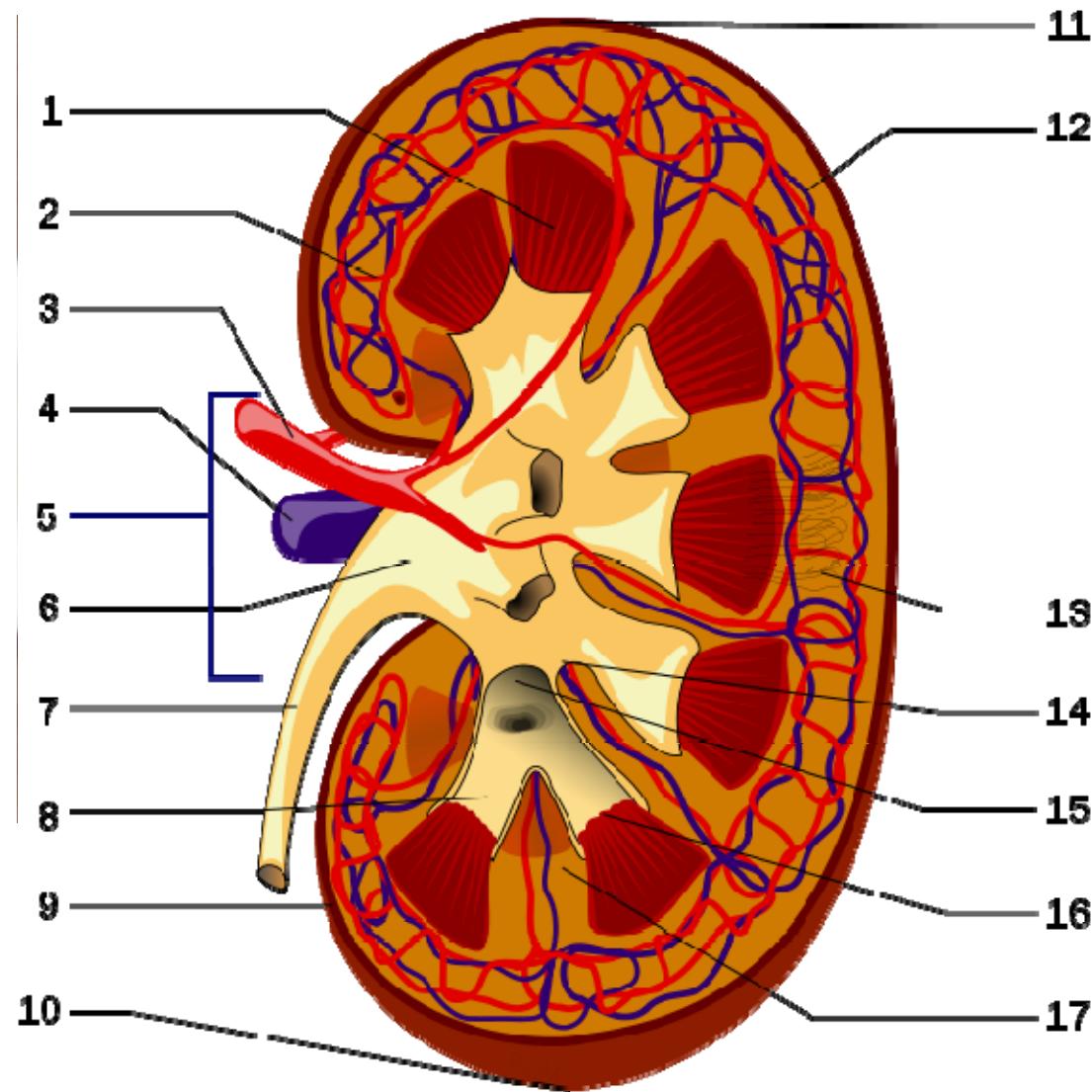

Diuretiki

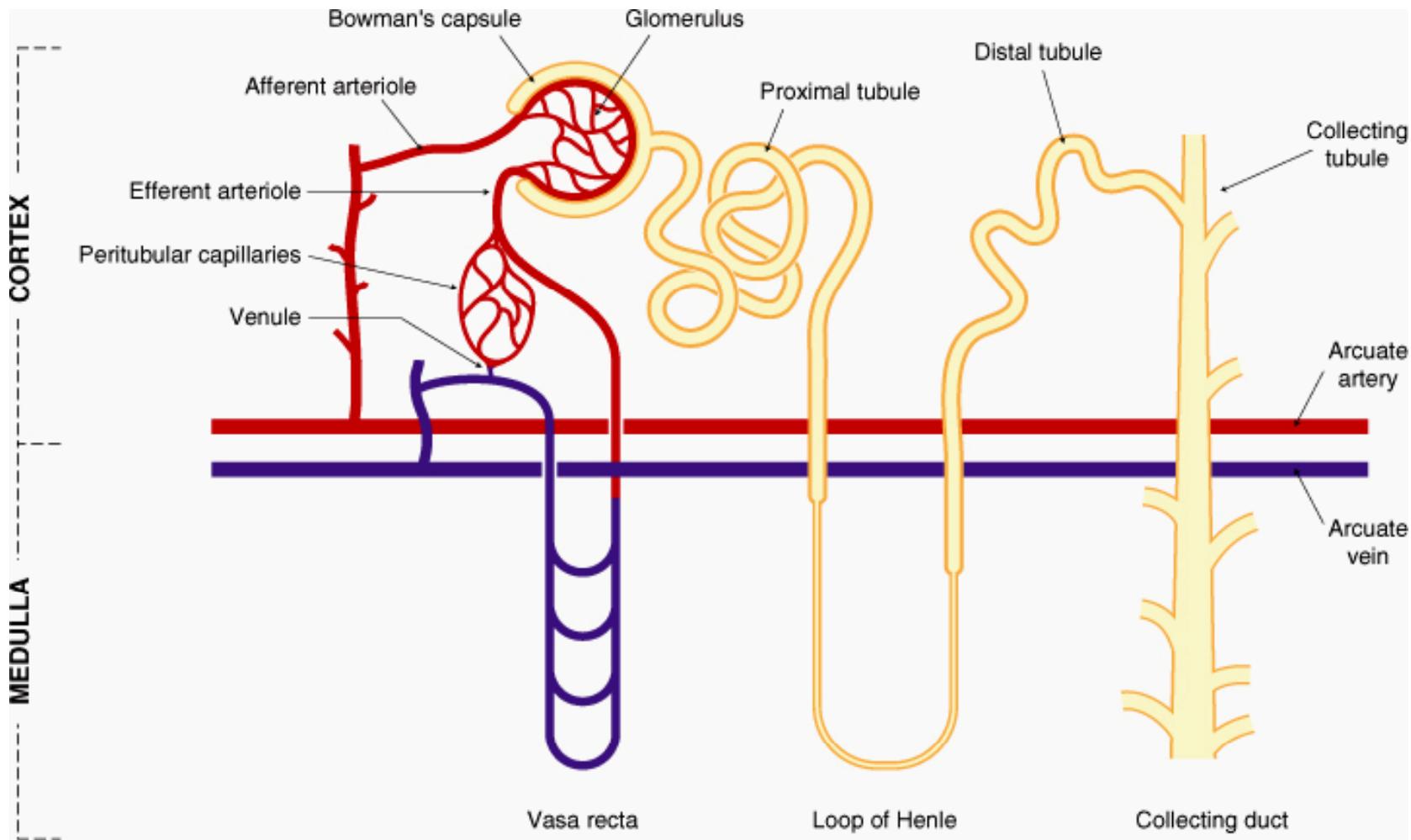
Izr. prof. dr. Marko Anderluh

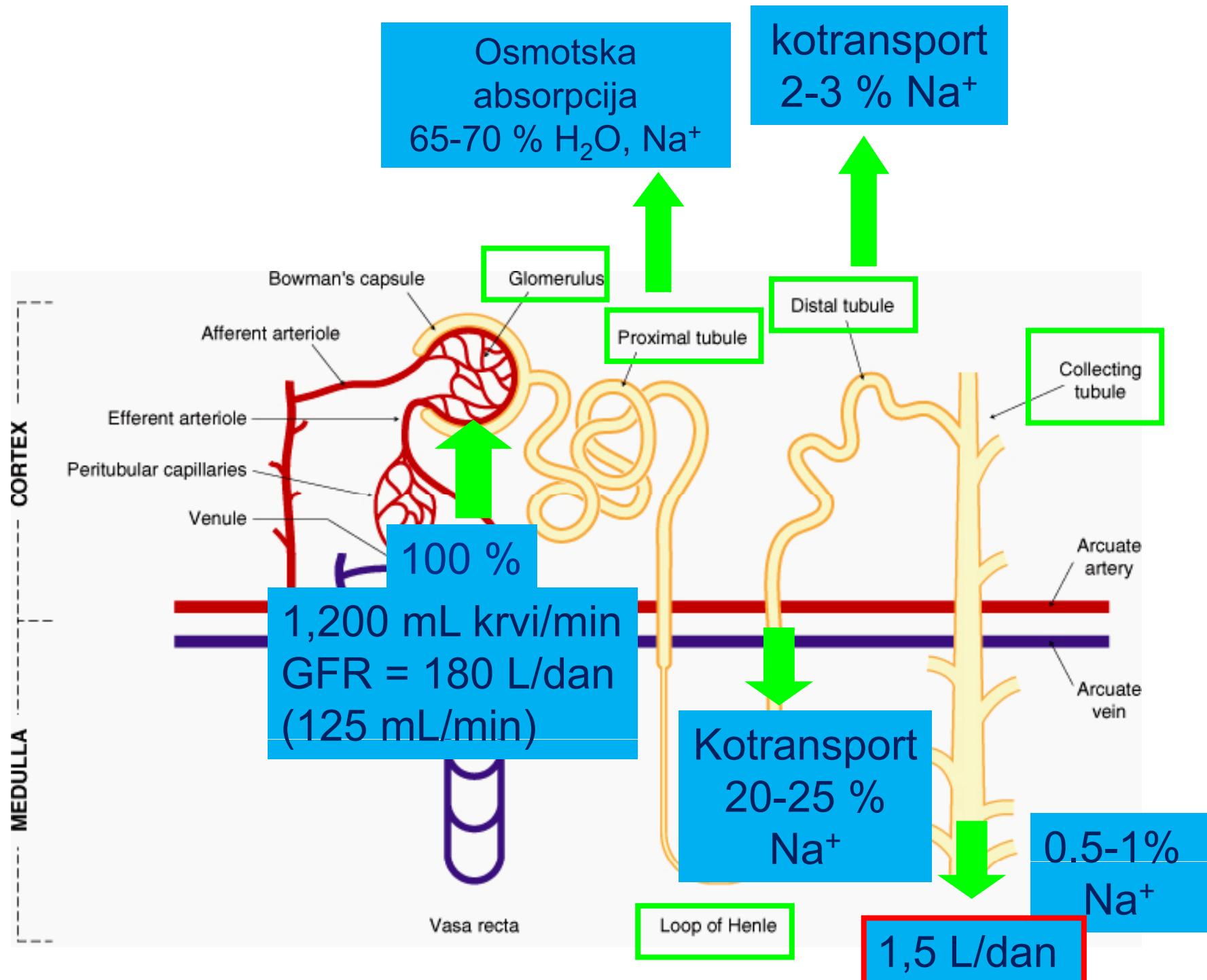
30. maj 2013

Ledvica

Nefron – osnovna funkcionalna enota

Mehanizmi diureze

- **VODA:** inhibicija izločanja antidiuretičnega hormona – vazopresina, lahko forsirana (npr. 2L tekočine naenkrat)
- Povišana konc. ionov

Mehanizmi antidiureze

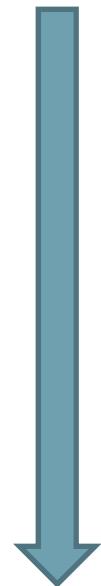
- RAAS sistem
- Antidiuretični hormon iz nevrohipofize:
izločanje zavirata kofein in etanol

Bolezenska stanja

- Edemi; pljučni edem (disfunkcija levega srca), retenca elektrolitov in vode (disfunkcija ledvic)
- Hipertenzija; zmanjšanje periferne rezistence, zmanjšanje srčnega bremena
- Ostale bolezni: glavkom, povišan intrakranialni pritisk, diabetes insipidus, hiperkalcemija, primarni hiperaldosteronizem, osteoporozra

Vrste diuretikov

- Osmotski diuretiki (manitol)
- Zaviralci karbonske anhidraze (acetazolamid)
- Tiazidni diuretiki (klorotiazid)
- Derivati kinazolin-4-onov (indapamid)
- Diuretiki Henleyeve zanke (furosemid)
- Diuretiki, ki varčujejo s kalijem

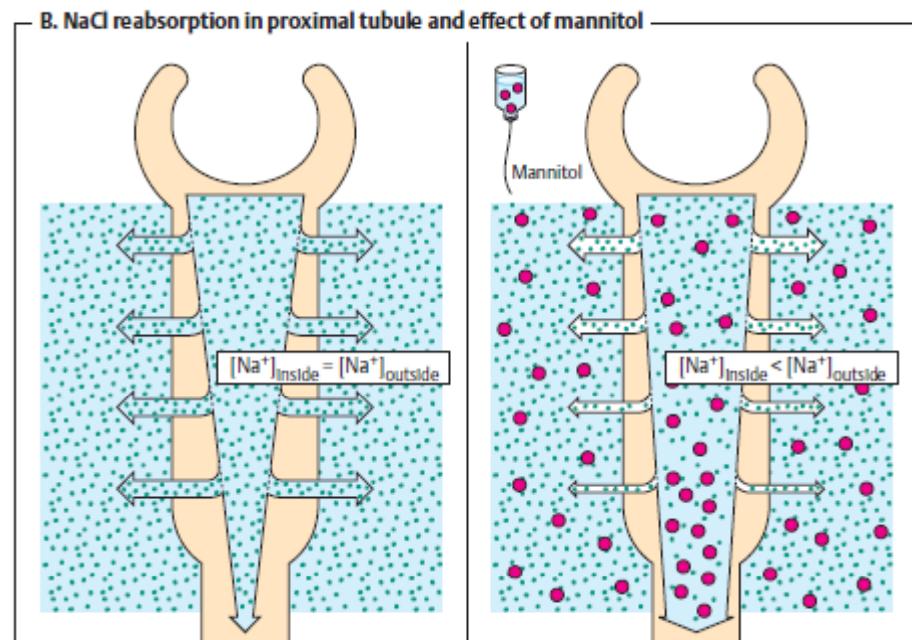

Učinek
narašča

Osmotski diuretiki

- Nizkomolekularne spojine – prosta filtracija skozi Bowmanovo kapsulo
- Ni absorpcije v tubulih, ohranjajo volumen filtrata, rezultat razredčen urin – osmotski princip

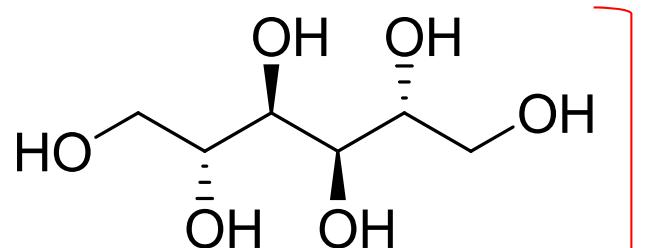

Ne v terapiji edema – povečajo volumen izvencelične tekočine

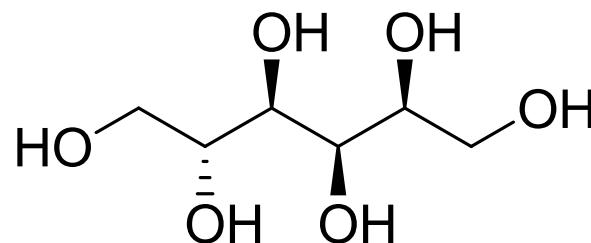
Osmotski diuretiki

Polioli

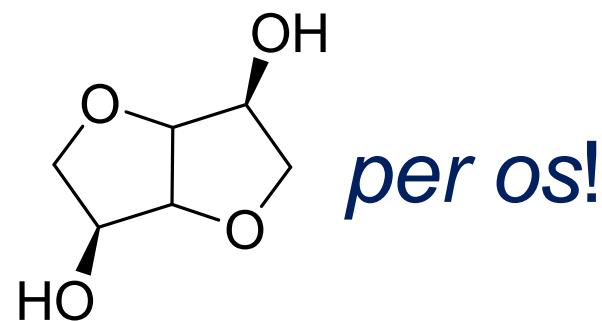
- Manitol

- Sorbitol

- Izosorbid

IV aplikacija
sicer laksativa!

per os!

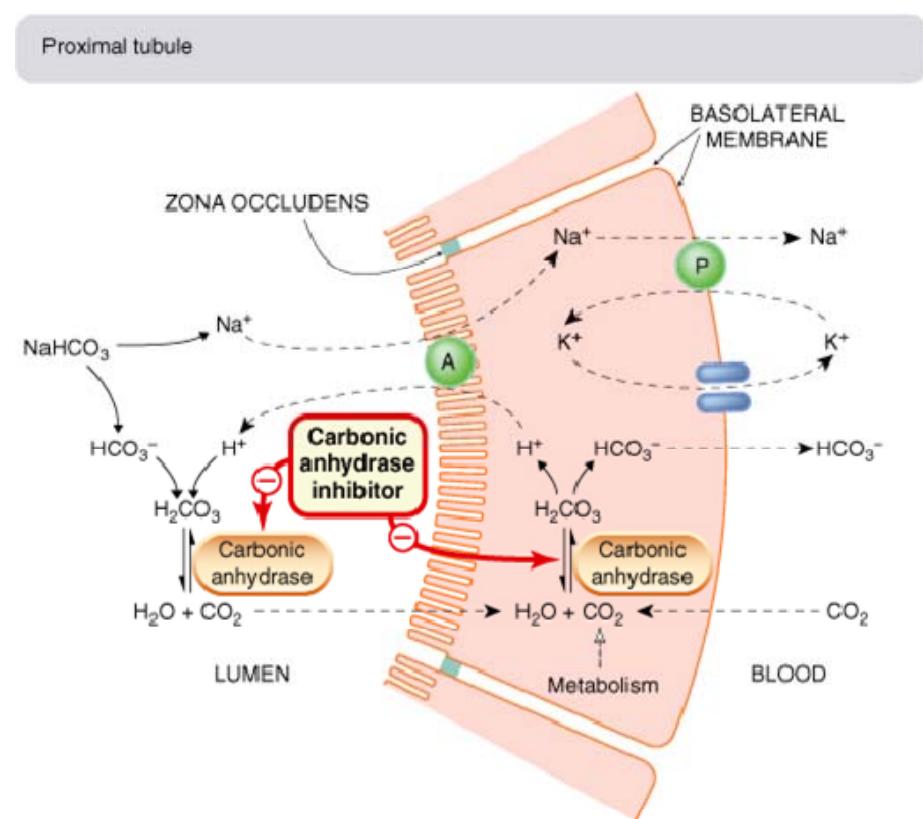
Osmotski diuretiki

Polioli

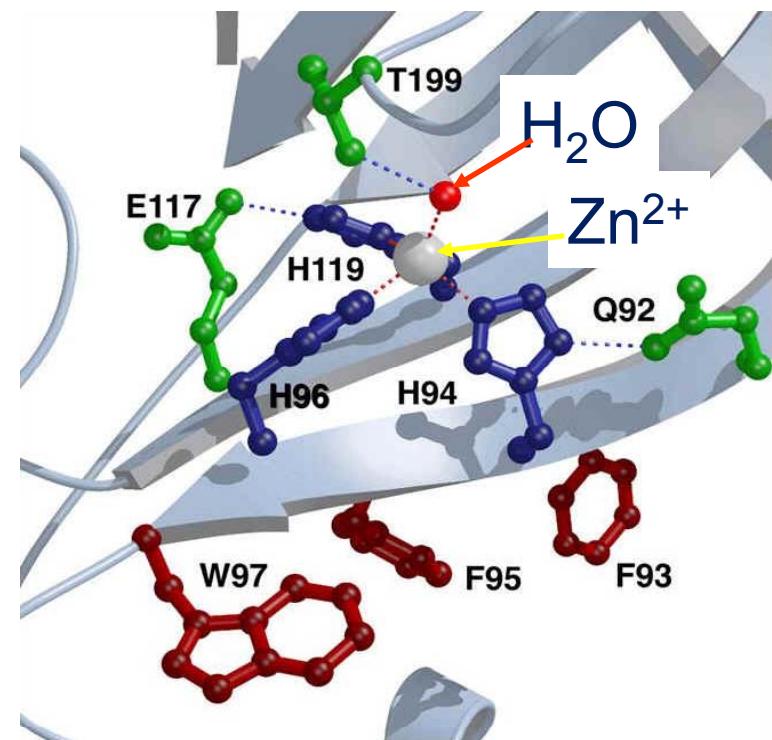
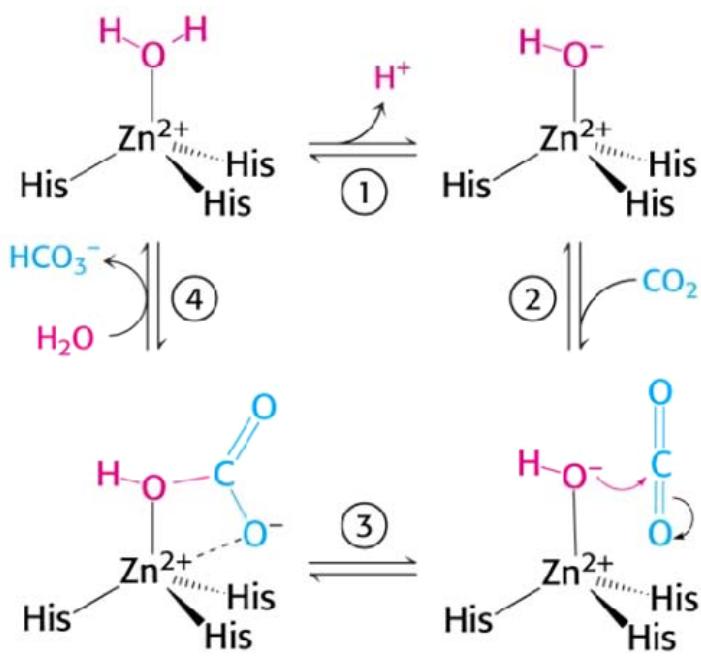
- Poznate še kakšne poliole?
- Še kakšna majhna molekula, ki se prosto filtrira in ne podleže resorpciji?

Zaviralci karbonske anhidraze (KA)

- KA – v proksimalnem tubulu: izmenjava Na^+ - H^+ ; Na^+ potuje v citosol, voda osmotsko zraven – **ZAVIRANJE!**
- Za diuretičen učinek - več kot 99% inhibicija KA, šibko učinkoviti
- Zaviralci KA: pH urina naraste, metabolna acidoza

Mehanizem delovanja KA

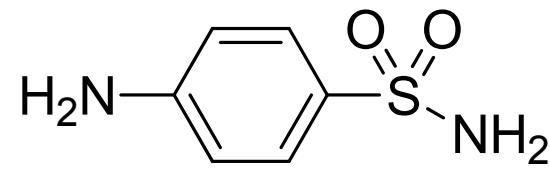

Zaviralci karbonske anhidraze (KA)

- Delovanje tudi v zbiralcu
- Uporaba: diuretiki, proti glavkomu, antiepileptiki

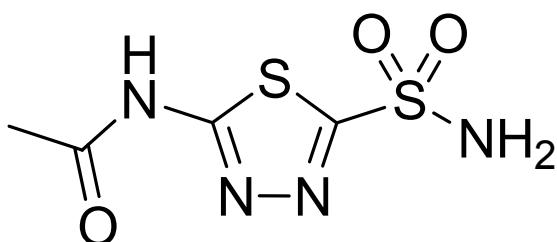
Zaviralci karbonske anhidraze (KA)

- Izhodišče – sulfonamidi; opazili naalkaljenje urina

Razmišljanje – bolj kisli derivati bi močneje zavirali KA

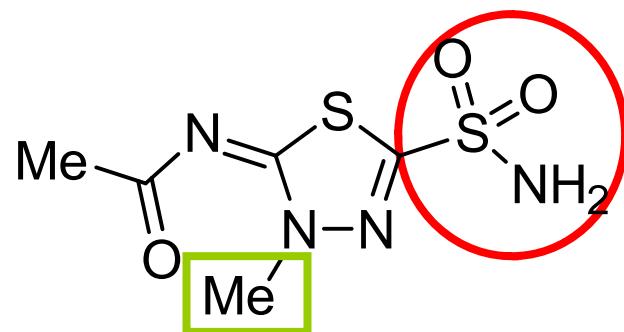
$\text{pKa} = 7,2$

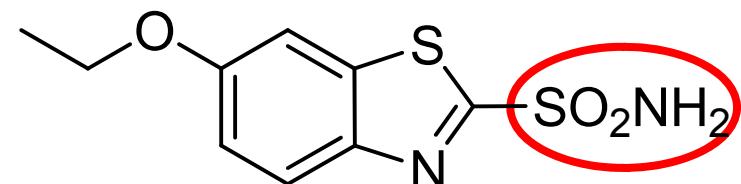
- Acetazolamid: substituiran aromatski amin, amin ni nujen

Zaviralci karbonske anhidraze (KA)

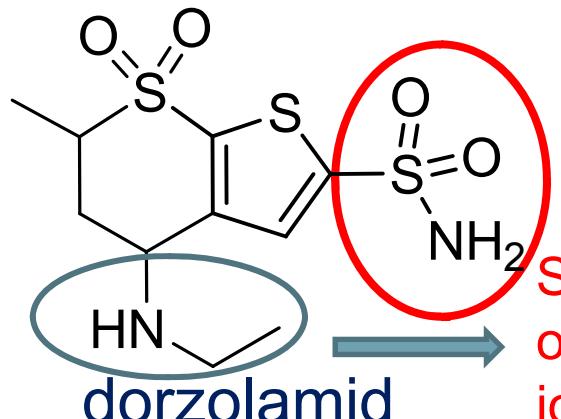
- Derivati acetazolamida

metazolamid

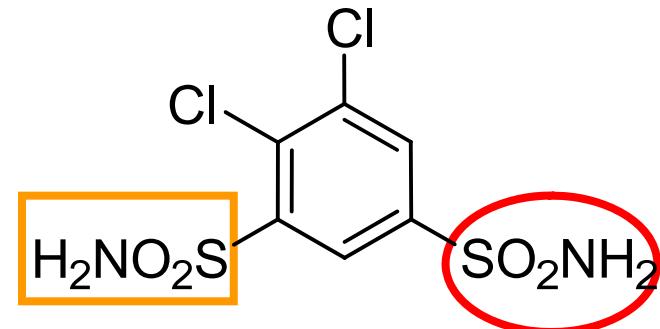

etoksazolamid

dorzolamid

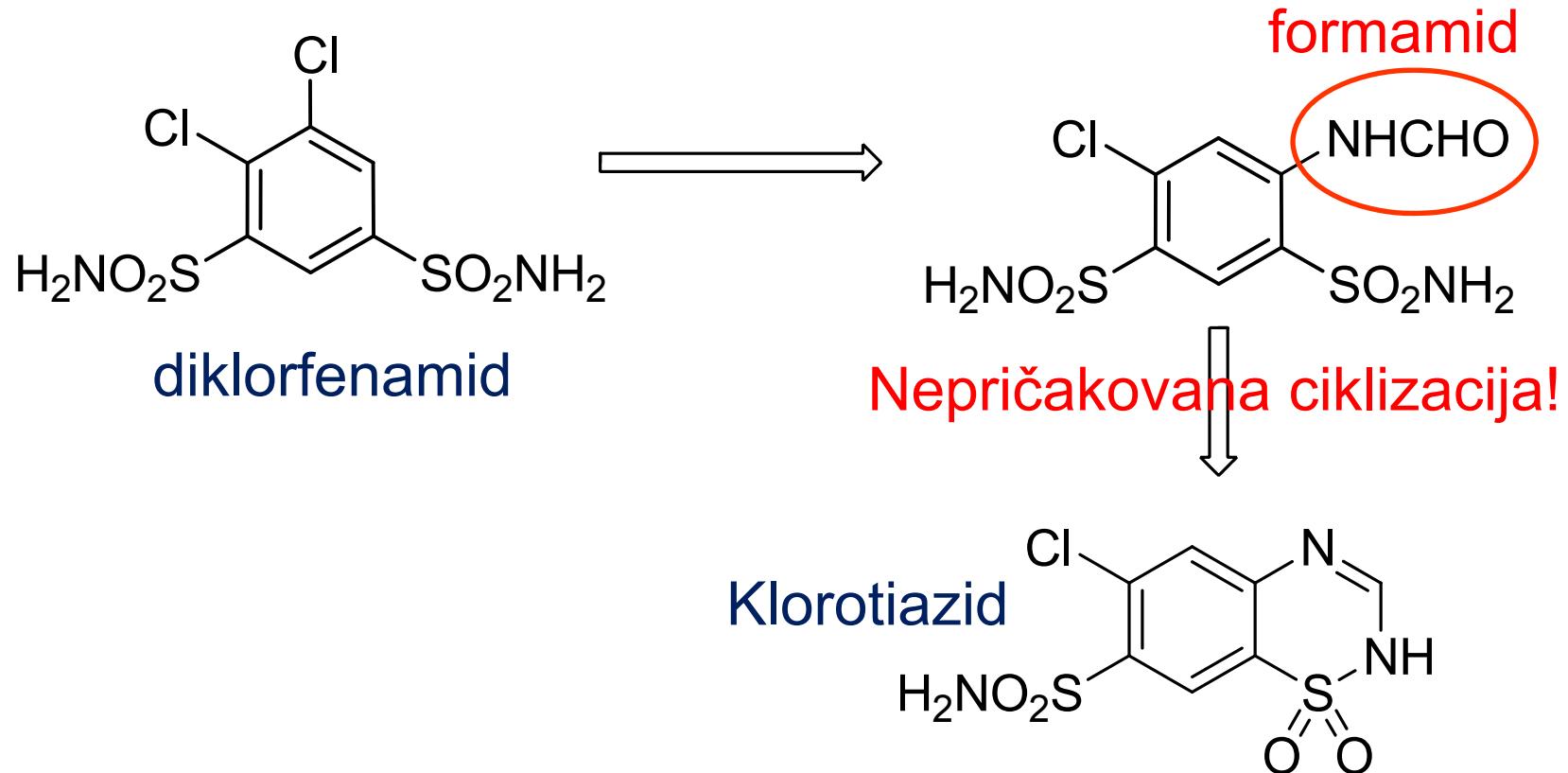
Skupina, ki
omogoča
ionizacijo

diklorfenamid
Topikalna
aplikacija (kornea)

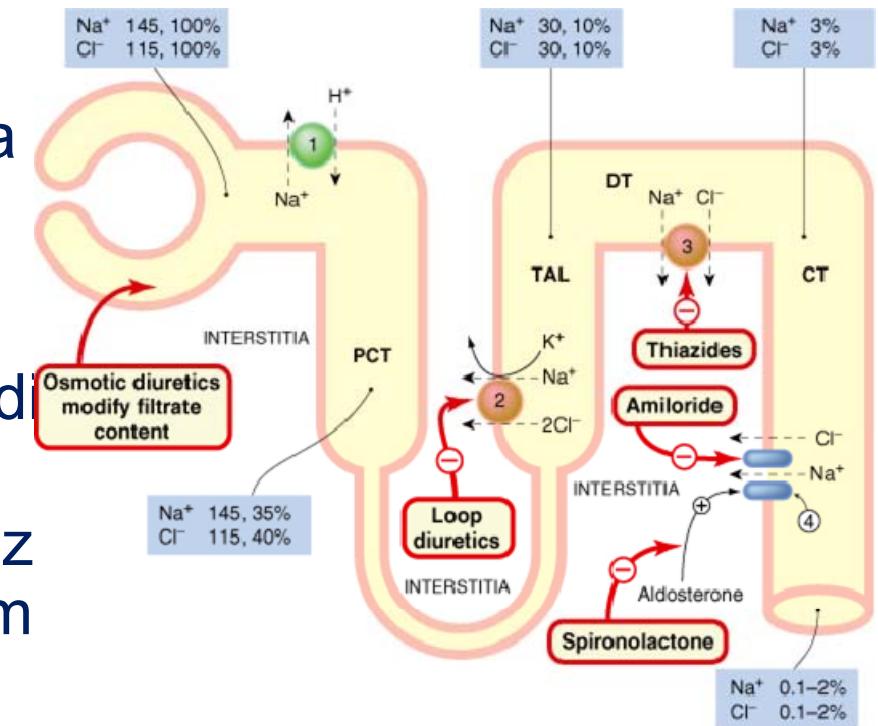
Tiazidni diuretiki

- Od diklorfenamida do klorotiazida – osnova benzendisulfonamid

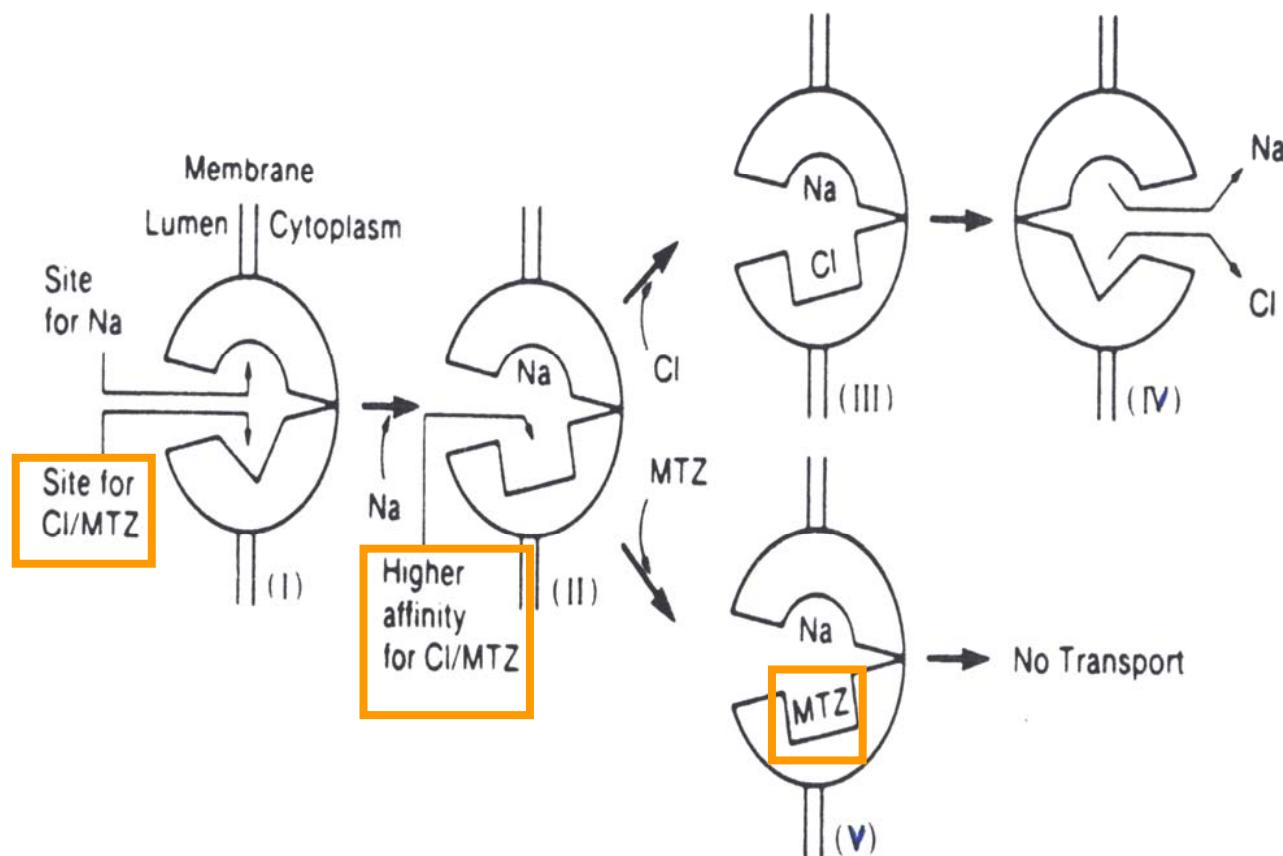

Tiazidni diuretiki

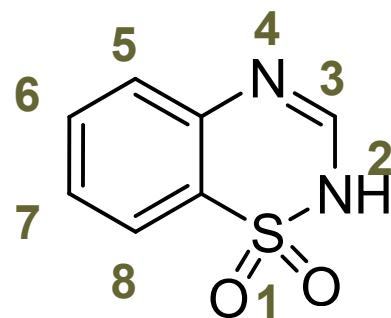
- Izločanje v proksimalnem tubulu
- Mehanizem delovanja – zaviranje Na⁺/Cl⁻ simporterja distalnem tubulu
- Kompeticija s Cl⁻
- Močno izločanje Na⁺, Cl⁻, tudi K⁺ - SALURETIKI
- Uporabljajo se v kombinaciji z diuretiki, ki varčujejo s kalijem
- Močno delujoči

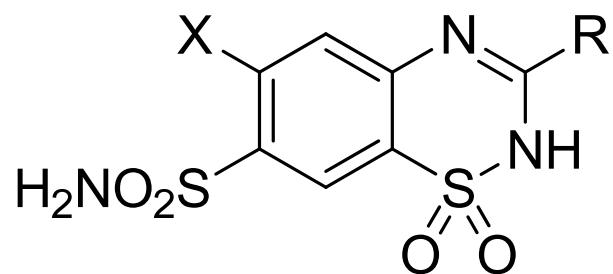
Tiazidni diuretiki

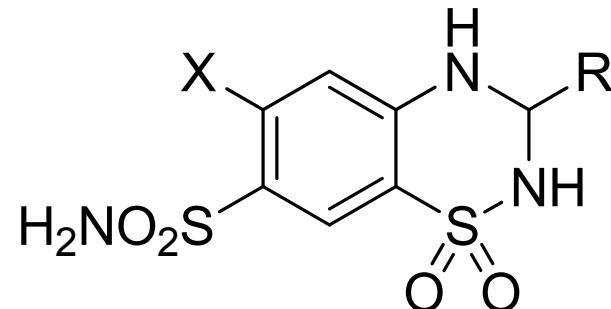
Tiazidni diuretiki

benzotiadiazin

TIAZIDI

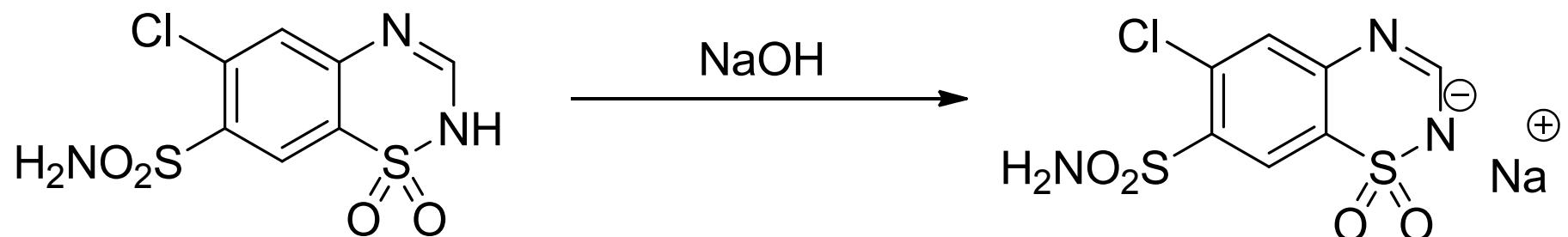
HIDROTIAZIDI

Klorotiazid

$\text{pK}_{\text{a}1} = 6,7 \text{ pK}_{\text{a}2}=9,5$

Tiazidni diuretiki

- Šibke kisline

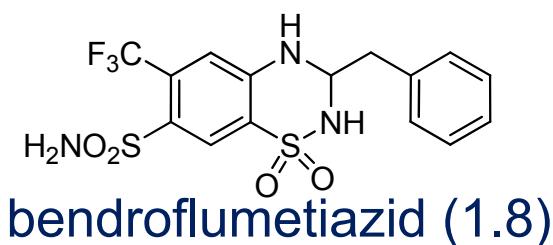
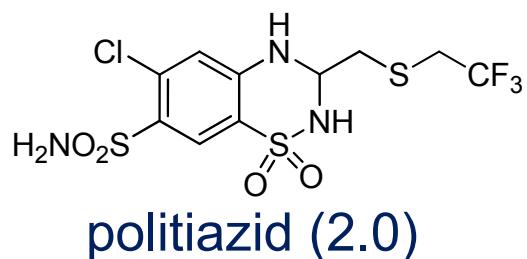
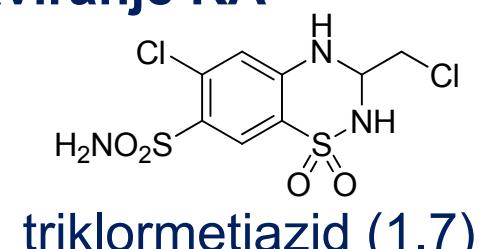
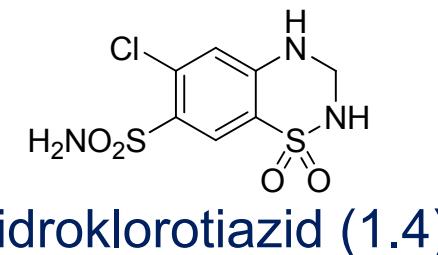
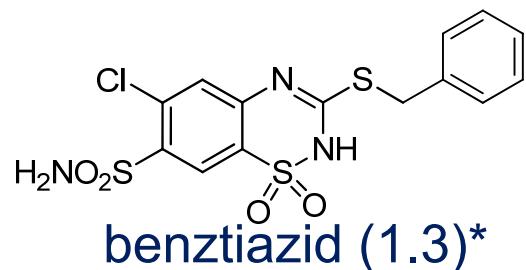

Klorotiazid

pKa₁ = 6,7 pKa₂=9,5

SAR tiazidnih diuretikov

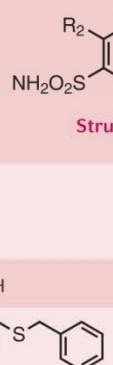
- **Sulfonamid na mestu 7 – nujno**
- **Mesto 6: el. negativna skupina: Cl- < CF₃- , el. donorske skupine močno zmanjšajo učinek**
- **Redukcija = vezi na mestu 3,4 – 10x močnejši derivati (hidrotiazidi)**
- **Alkilne skupine na mestu 3 – daljši učinek, zaviranje KA**

* Relativna jakost (0,8 = klorotiazid)

Tiazidni diuretiki

TABLE 22.3 Pharmacologic and Pharmacokinetic Properties for the Thiazide Diuretics

Generic Name	Trade Name	Structure	Relative Potency ^a	Carbonic Anhydrase Inhibition ^b	Bioavailability	Peak Plasma (hours)	Half-life (hours)	Duration of Effect (hours)	Elimination
		Structure I: R ₁ = H Structure II:							
Chlorothiazide	Diuril	Structure I: R ₁ = H	0.8	2 × 10 ⁻⁶	<25%	4	0.75–2	12–16	U
Benzthiazide	Exna	R ₁ = 	1.3	~10 ⁻⁷	NA	4	3–3.9	12–16	NA
Hydrochlorothiazide	HydroDiuril Esidrix	Structure II: R ₁ = H, R ₂ = Cl, R ₃ = H	1.4	2 × 10 ⁻⁵	>80%	4–6	6–15	12–16	U
Trichlormethiazide	Diurese Metahydrin Naqua	Structure II: R ₁ = CHCl ₂ , R ₂ = Cl; R ₃ = H	1.7	6 × 10 ⁻⁵	Var	6	2–7	24	U
Methyclothiazide	Enduron Aquatenssen	Structure II: R ₁ = CH ₂ Cl R ₂ = Cl; R ₃ = CH ₃	1.8		Var	6	NA	>24	U
Polythiazide	Renese	Structure II: R ₁ = -CH ₂ -S-CH ₂ -CF ₃ , R ₂ = Cl, R ₃ = CH ₃	2.0	5 × 10 ⁻⁷	Var	6	NA	24–48	U + 30% M
Hydroflumethiazide	Saluron Diocardin	Structure II: R ₁ = H, R ₂ = CF ₃ ; R ₃ = H	1.3	2 × 10 ⁻⁴	Inc	3–4	17	18–24	U + M
Bendroflumethiazide	Naturetin	Structure II: R ₁ = benzyl, R ₂ = CF ₃ ; R ₃ = H	1.8	3 × 10 ⁻⁴	>90%	4	8.5	6–12	U

^aThe numerical values refer to potency ratios (in humans) with the natriuretic response to that of a standard dose of meralluride, which is given a value of one;

^b50% inhibition of carbonic anhydrase in vitro.

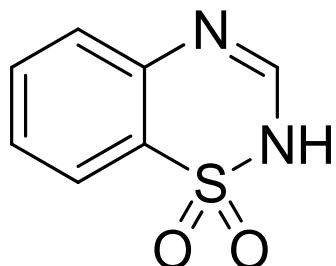
NA, data not available; Var, variable absorption; Inc, incomplete absorption.

Data from AHFS Drug Information (2010), American Society of Health-System Pharmacists; Lexicomp Online (2011), Lexicomp, Inc.; Facts and Comparisons (2010), Wolters Kluwer Health.

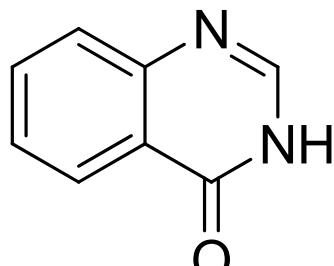
U, urine unchanged; M, metabolized.

Prehod na kinazolin-4-one

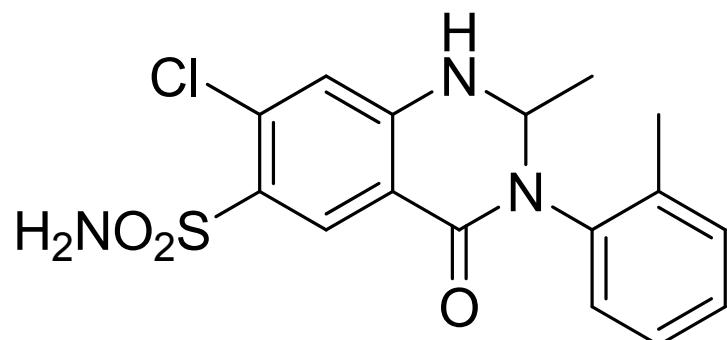
tiazidni skelet

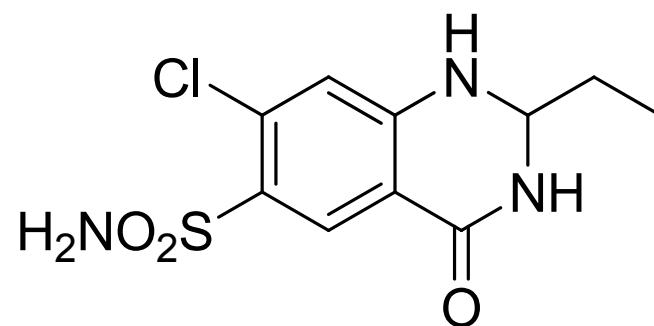
kinazolin-4-on

Enak mehanizem delovanja!

Metolazon ($pK_a = 9,7$)

Kinetazon ($pK_a = 9,7$)

Kinazolin-4-oni

TABLE 22.4 Pharmacokinetic Properties for the Thiazide-Like Diuretics

Generic name	Trade name	Structure	Bioavailability	Peak Plasma	Half-life (hours)	Duration (hours)	Route of Elimination
Metolazone	Zaroxylon		<65%	8–12 h	14	12–24	Urine/feces (8:2), as parent drug (>70%)
Quinethazone	Hydromox		NA	6 h	6–15	18–24	Urine as parent drug
Chlorthalidone	Hygroton Thalitone [#]		Inc/var. >90%	4 h 2 h	35–50*	48–72	Urine, as parent drug (50–65%)
Indapamide	Lozol		>90%	2–3 h	14–18	8 wks	Urine/feces (6:2), as parent drug (<10%) and metabolites

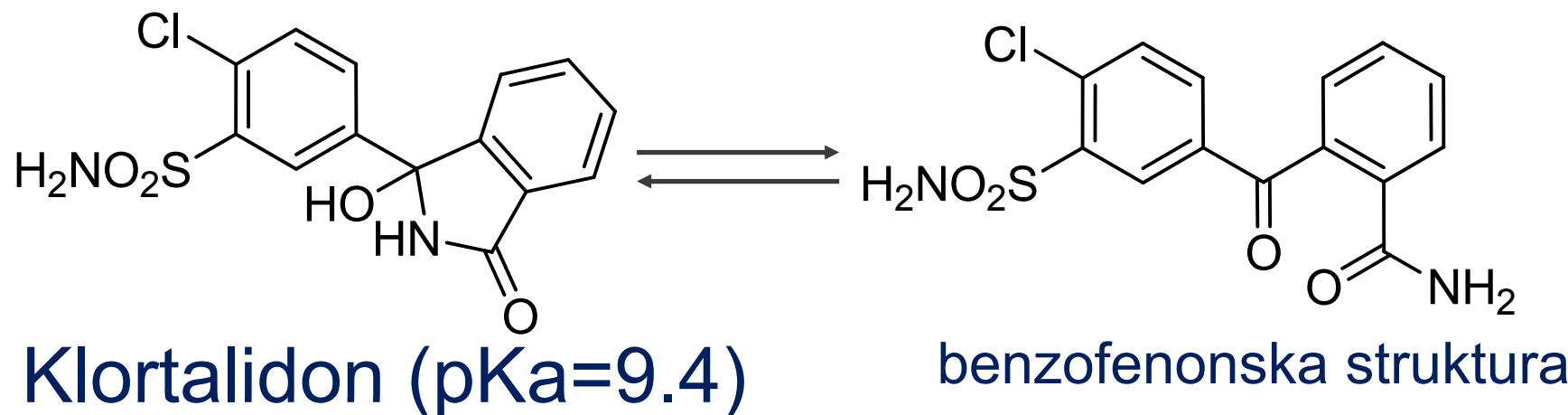
Data from AHFS Drug Information (2010). American Society of Health-System Pharmacists; Lexicomp Online (2011), Lexicomp, Inc.; Facts and Comparisons (2010), Wolters Kluwer Health.

*Strongly bound to red blood cells. # = not interchangeable with similar drug. NA = data not available. var. = variable absorption. inc.= incomplete absorption.

Copyright © 2013 Wolters Kluwer Health | Lippincott Williams & Wilkins

Tiazidom podobni diuretiki

- Ftalimidin - klortalidon

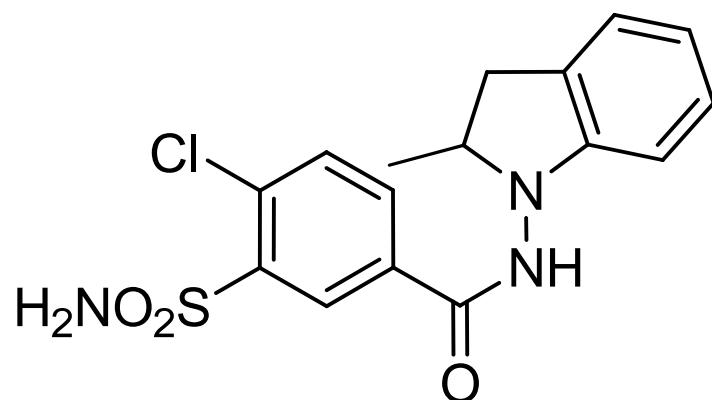

$t_{1/2} = 35-50 \text{ h}$ (dolg čas delovanja 48-72 h)

Aplikacija 3x na teden!

Tiazidom podobni diuretiki

- Indolini - indapamid

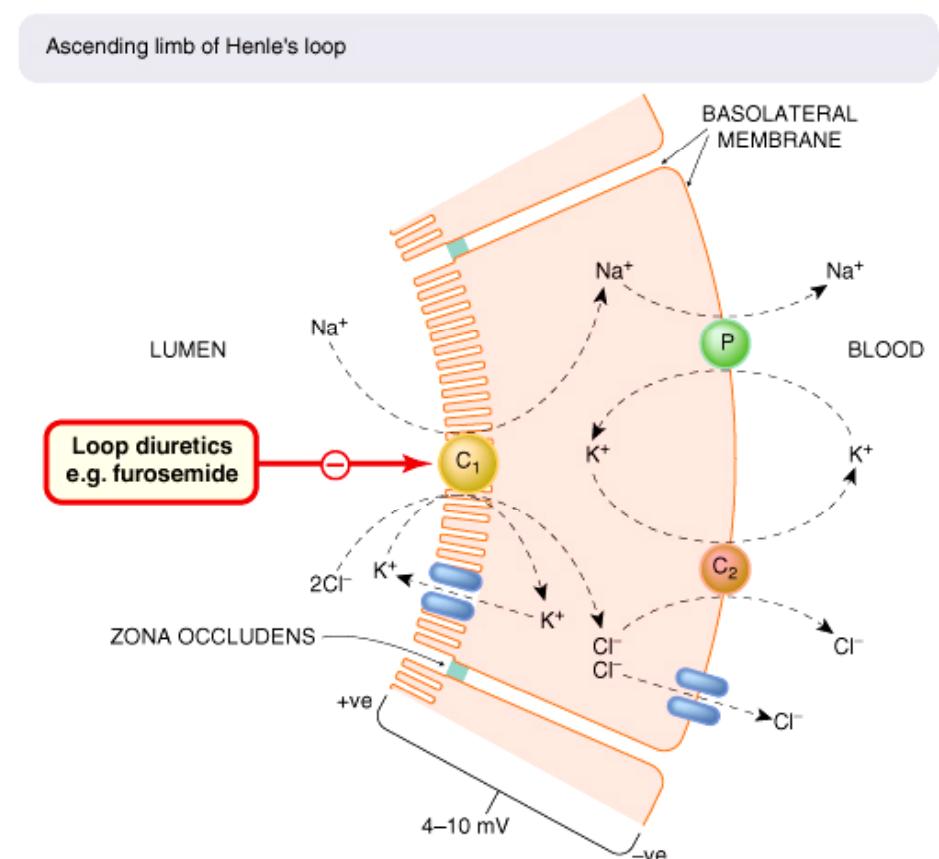

Indapamid ($pK_a=8.8$)

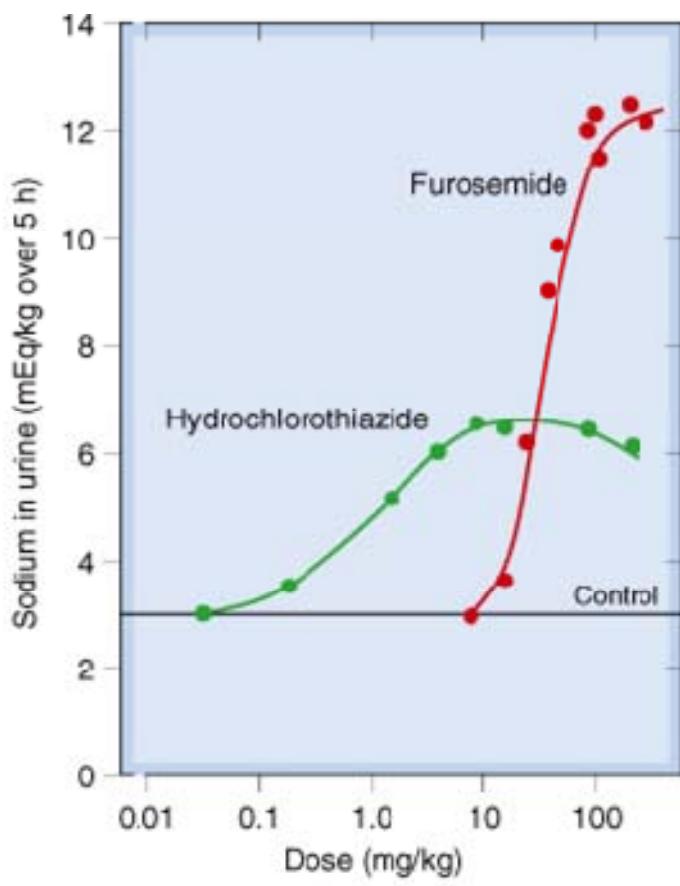
“odprt” derivat kinazolin-4-onov
Dolg čas delovanja – 24h

Diuretiki Henleyeve zanke

- Zaviralci simporta $\text{Na}^+ \text{-} \text{K}^+ \text{-} 2\text{Cl}^-$ v ascendentnem delu Henleyeve zanke
- Najmočnejši diuretiki; hiter nastop, kratkotrajen učinek
- 8-10x VEČJO SALURETIČNO AKTIVNOST KOT TIAZIDI
- 50 krat večja diuretična učinkovitost
- Strukturno različni – enak mehanizem delovanja

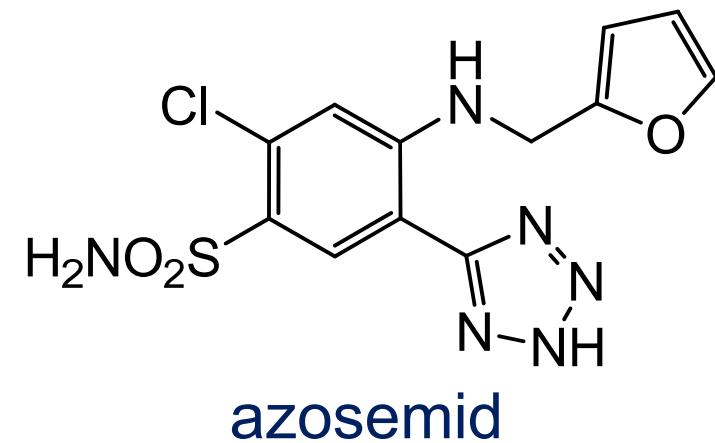
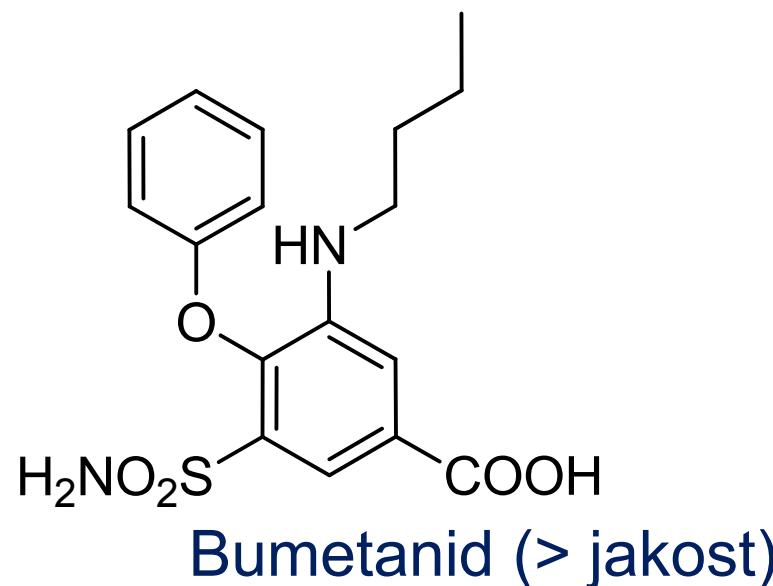
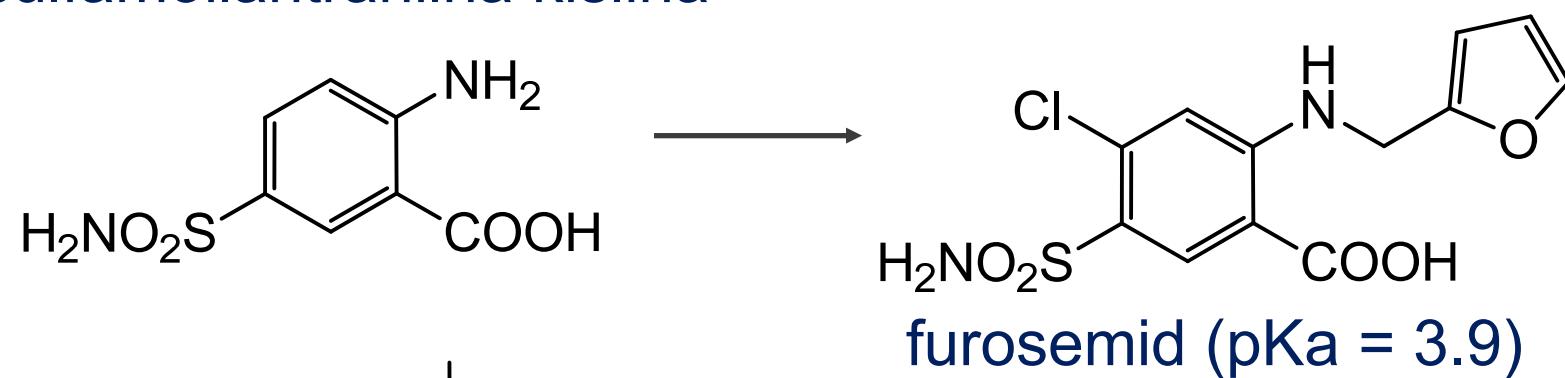
Učinovitost / jakost diuretikov

**UČINKOVITOST (efficacy)
/ JAKOST (potency)
diuretikov?**

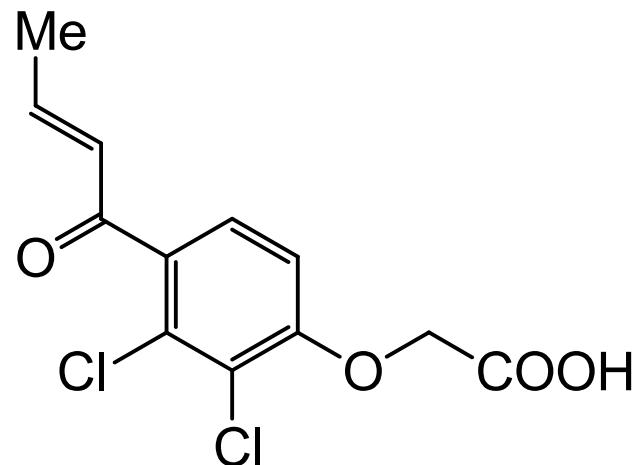
Diuretiki Henleyeve zanke

5-sulfamolantranilna kislina

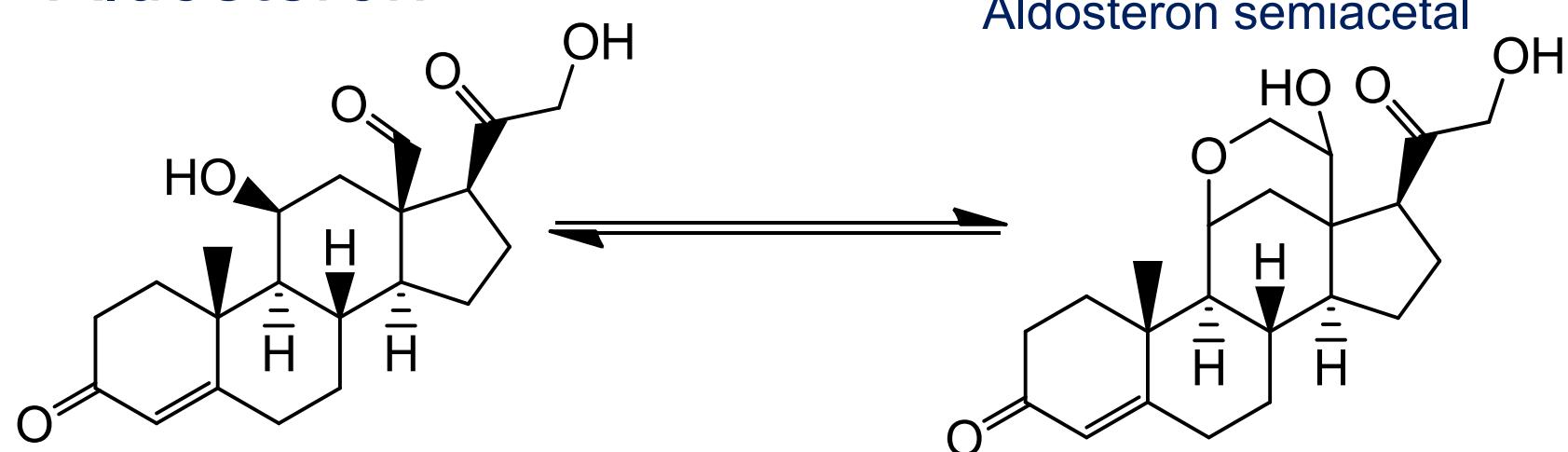
Diuretiki Henleyeve zanke

- Etakrinska kislina – ni sulfonamid, klinična uporaba pri alergiji na sulfonamide

Antagonisti mineralokortikosteroidnih receptorjev

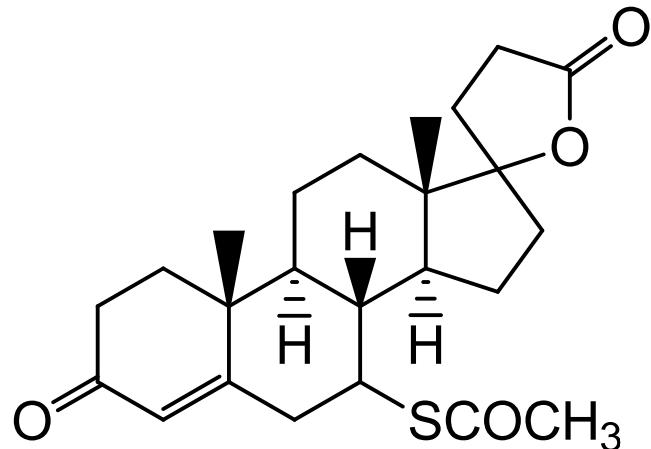
- Aldosteron

- Veže se na mineralosteroidne receptorje (distalni tubul, zbiralce) – retencija vode, izločanje K⁺ in H⁺

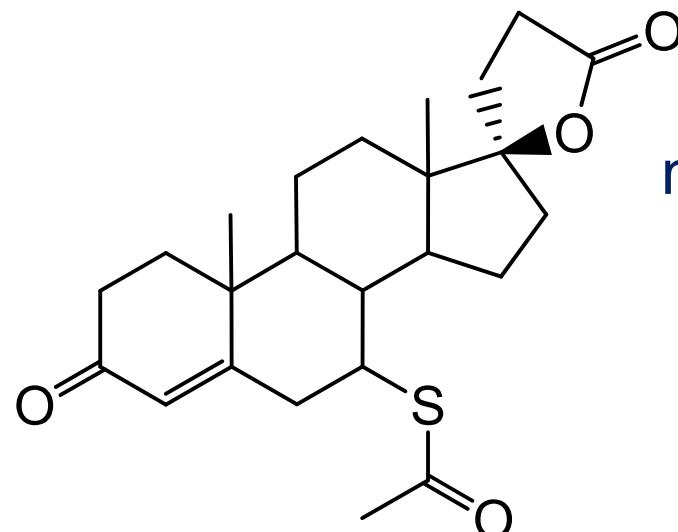
Antagonisti mineralokortikosteroidnih receptorjev

- **Spironolakton** – antagonist na mineralokortikoidnih receptorjih

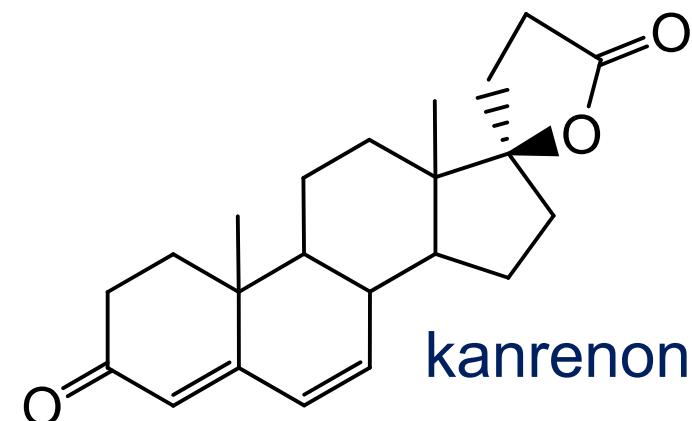
- **Posledica: ni reabsorbcije NaCl, ne izločata se K+, H+**

Antagonisti mineralokortikosteroidnih receptorjev

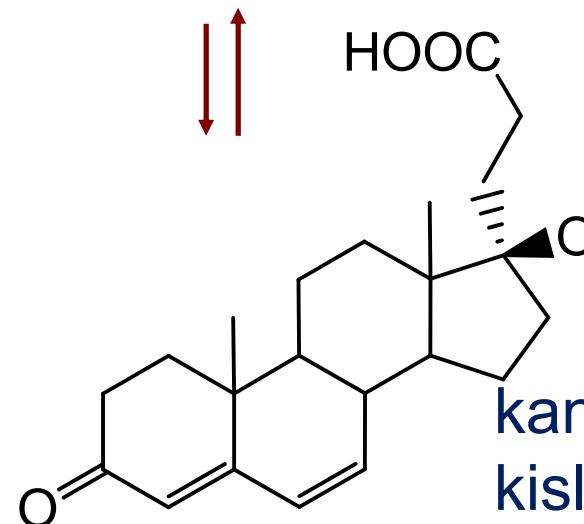

spironolakton (predzdravilo)

metabolična
aktivacija

kanrenon

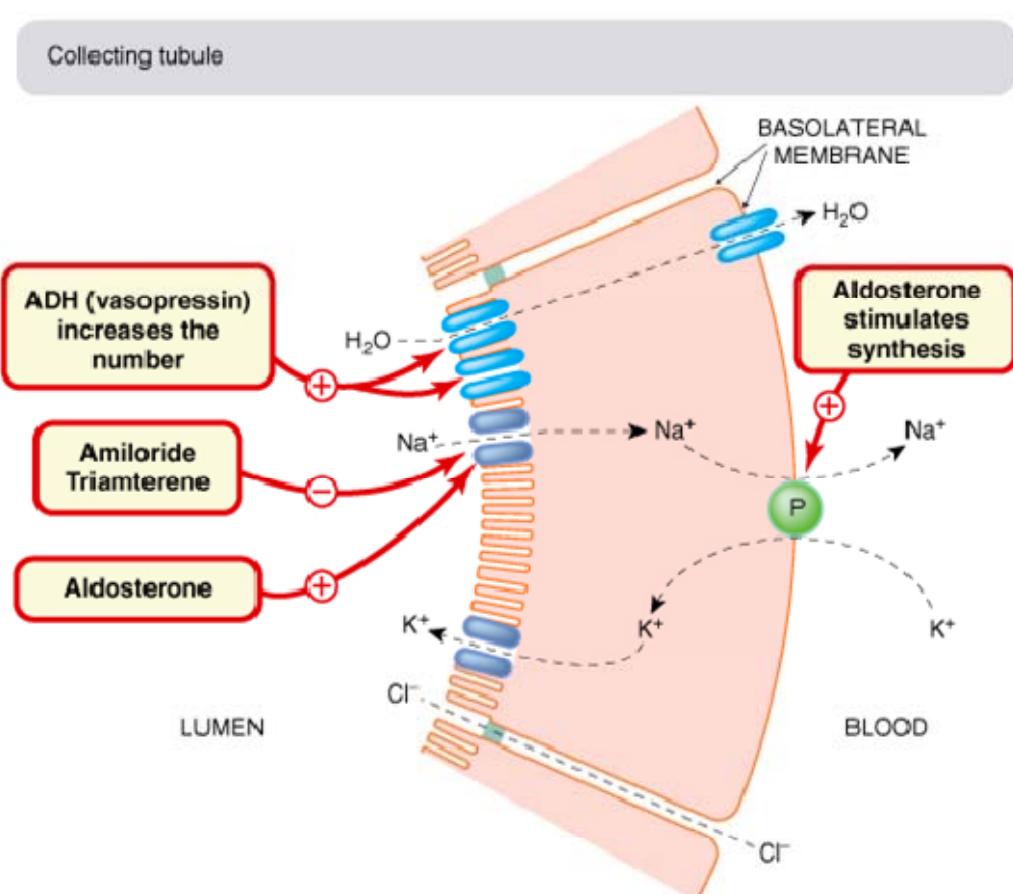

kanrenojska
kislina

Diuretiki, ki varčujejo s kalijem

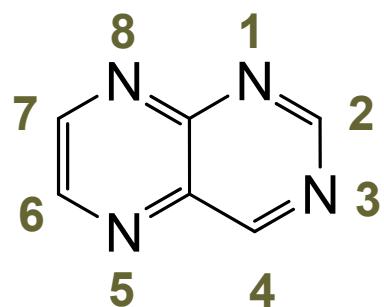
Mehanizem delovanja

- Zaviranje Na^+ kanalčkov v distalnem tubulu
- Stranski učinek: hiperkaliemija
- Uporaba v kombinaciji s tiazidi ali tiazidom podobnimi diuretiki

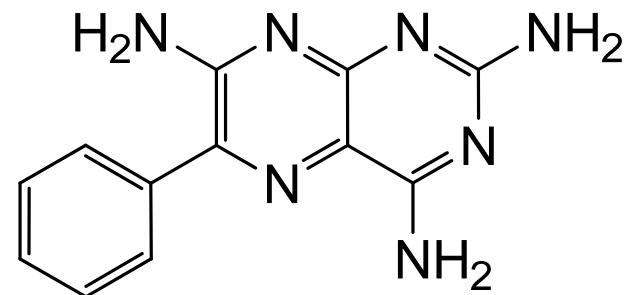

Diuretiki, ki varčujejo s kalijem

- Pteridinski derivat

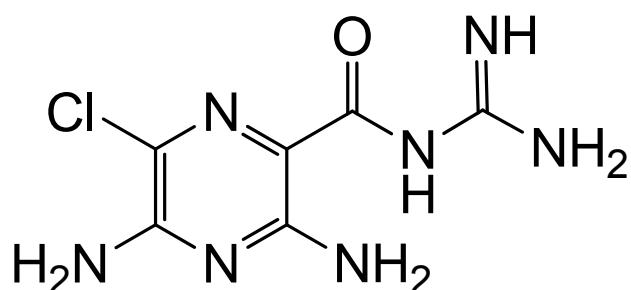
pteridin

triamteren

Diuretiki, ki varčujejo s kalijem

- amilorid

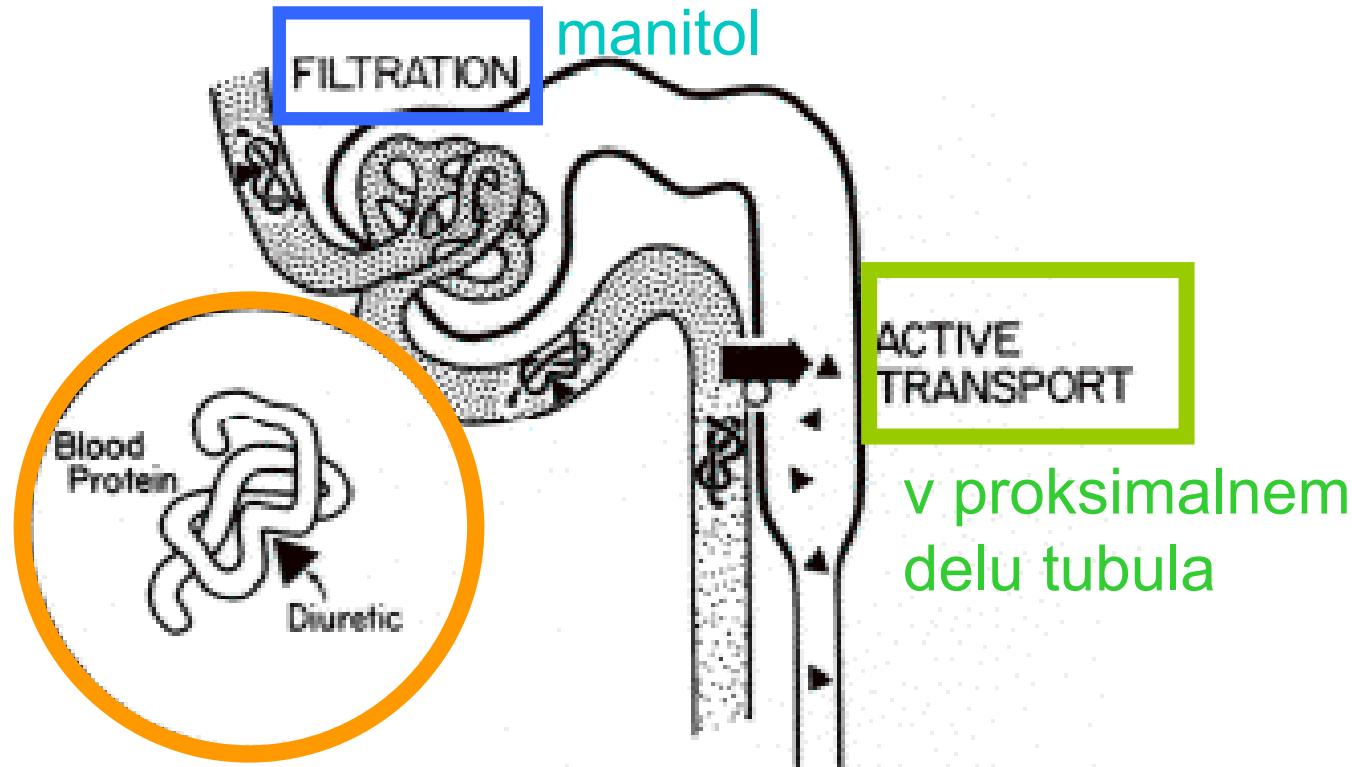
- Odprt analog pteridinov
- blokira luminalne Na^+ kanalčke v distalnem delu tubula
- Blokira reabsorbcijo natrija, izločanje kalija
- Stranski učinek: hiperkaliemija

Primerjava diuretikov

Tabela 2. Hitrost tvorjenja urina (pretok), pH urina in koncentracije nekaterih elektrolitov v urinu pod vplivom diuretikov iz različnih skupin (2).

Diuretik	Pretok urina [ml/min]	pH	Na^+ [mmol/l]	K^+ [mmol/l]	HCO_3^- [mmol/l]
Brez diuretika	1	6,0	50	15	1
Tiazidi	3	7,4	150	25	25
Eurozemid	8	6,0	140	10	1
Triamteren	3	7,2	130	5	15
Amilorid	2	7,2	130	5	15

Kako pridejo diuretiki v tubule?

Zloraba diuretikov

- Diuretiki – maskirne učinkovine

NEPOSREDNO

s povečanjem hitrosti nastanka urina
in s tem povečanje volumna urina

POSREDNO

s spremembo pH urina,
s tem vplivamo na izločanje šibko
kislih in bazičnih učinkovin v dopingu.

ACETAZOLAMID

Zaradi povečanja pH urina se zmanjša
izločanje šibko bazičnih učinkovin kot
so: mefentermin, etilamfetamin, amfetamin...

Zloraba diuretikov

- Diuretiki – hitro zmanjšanje teže

FUROSEMID

odmerek: 1.5 mg/kg

2-4 % zmanjšanje
telesne teže, zaradi
povečanja volumna urina

Terapevtski odmerki furosemida, bumetanida in piretamida v 3-4 urah;
povečanje volumna urina od 800 do 1600 mL.

Literatura predavanj

Foye's Principles of Medicinal Chemistry, 6.
izdaja:

- 27. poglavje

Foye's Principles of Medicinal Chemistry, 7.
izdaja:

- 22. poglavje